



এলে বেলে MBA পাছ



দেবজিৎ ভূঞা



সপ্তম অধ্যায়

মানুষৰ ক্ৰমবৰ্ধমান গতিত জীৱনত হোৱা প্ৰয়োজন সম্পৰ্কে আমি Maslow's Hierarchy of Human Needsৰ পৰা জানিব বা বুজিব পাৰিছো। যদিও সমাজৰ বিভিন্ন স্তৰৰ বিভিন্ন মানুহে বিভিন্ন প্ৰয়োজনৰ বাবে অহৰহ সংগ্ৰাম কৰিব আছে, ইয়াৰ মাজতে আকৌ প্ৰত্যেক মানুহে ক'ব নোৱৰাকৈয়ে এক নিৰ্দিষ্ট লক্ষ্যৰ বাবে অথবা প্ৰাপ্তিৰ বাবে সংগ্ৰাম কৰি আছে। এই সংগ্ৰাম বা প্ৰাপ্তিৰ লক্ষ্য কিন্তু সকলোৰে বাবে একেই। ই মানুহৰ এক Basic Instinctৰ প্ৰতিফলনো হ'ব পাৰে। Maslow's Hierarchy of Human Needsৰ বিষয়ে পঢ়াৰ পাচত আমি যেতিয়া বিভিন্ন বিতৰ্ক আৰু

যুক্তি-তৰ্কত অৱতীৰ্ণ হৈছিলো তেতিয়া এই ধাৰণা মোৰ মনলৈ আহিছিল আৰু সেয়ে মই তাৰ নাম দিছিলো



Bhuyan's Universal Human Need. আমি আগতে উনুকিয়াই আহিছিলো যে 'সত্য আৰু সুন্দৰৰ আৰাধনাই জীৱনৰ খেল বা উদ্দেশ্য'। কিন্তু ইয়াত কেৱল মানুহৰ মানসিক বা মনোবৈজ্ঞানিক দিশটোহে সোমাই আছে। কিন্তু মানুহৰ জীৱনত মানসিক দিশৰ লগতে বাস্তৱিক বা physical বা materialistic দিশৰো সমানে গুৰুত্ব আছে। সেয়ে আমি Bhuyan's Universal Human Needৰ সংজ্ঞা এনেদৰে প্ৰস্তুত কৰি উলিয়ালো— 'Every man in life wants to increase/maximize longevity (physical, mental) and to reduce/minimize pain (physical, mental.' অৰ্থাৎ প্ৰত্যেক মানুহে জীৱনত নিজৰ আয়ুস বঢ়াবৰ বাবে, সুখ বঢ়াবৰ বাবে তথ দুখ-কষ্ট কমাবৰ বাবে অহৰহ প্ৰচেষ্টা কৰি আছে। পুৰণি কালৰে পৰা আমি দেখি আহিছো বা ধৰ্মশাস্ত্ৰত পঢ়ি আহিছো যে মানুহে অমৰ হ'বৰ বাবে তপস্যা, যোগ সাধনা কৰি আহিছে। নিজৰ সুখ বঢ়াবৰ বাবে বজা-মহাবজাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি কৃষক-বনুৱালৈকে সকলোৰে অহৰহ প্ৰচেষ্টা কৰি আহিছে। একেদৰে নিজৰ



দুখ-কষ্ট লাঘব কৰিবৰ বাবে সাধাৰণ মানুহৰ লগতে গৌতম বুদ্ধ, যীচুখ্ৰীষ্ট, হজৰত মহম্মদ ইত্যাদিকে ধৰি সকলোৱে প্ৰচেষ্টা চলাই আহিছে। তথাপি কিন্তু মানুহৰ এই Universal need বা সার্বজনীন প্ৰয়োজন আকৌ একক সুৰী নহয়। কাৰোবাৰ বাবে আধ্যাত্মিক উপলব্ধি বেছি প্ৰয়োজনীয়, কাৰোবাৰ বাবে দৈহিক সুখ বেছি প্ৰয়োজনীয় আৰু আন কাৰোবাৰ বাবে দুয়োটাই সমানে প্ৰয়োজনীয়। এজন ব্যক্তিৰ বাহ্যিক ব্যৱহাৰ তথা কৰ্মৰাজিৰ দ্বাৰাই মানুহৰ Universal human need সমূহৰ প্ৰকাশ ঘটে আৰু মেনেজাৰ বা মেনেজমেন্ট বৃত্তিৰ লগত জড়িত ব্যক্তিয়ে এই বাহ্যিক প্ৰকাশৰ পৰাই মানুহৰ প্ৰয়োজন সম্পৰ্কে বুজি মানুহক পৰিচালনা কৰিবৰ বাবে কৌশল বা পদক্ষেপ ল'ব পাৰিব লাগিব। মানুহৰ স্বভাৱেই মানুহৰ পৰিচয়, মানুহৰ ব্যৱহাৰেই মানুহৰ পৰিচয়। গতিকে এজন মেনেজাৰ বা পৰিচালকৰ দায়িত্ব

য'ত আধা পানী আৰু আধা বায়ু ভৰি আছে' যিসকল আশাবাদী আছিল তেওঁলোকে ক'লে গিলাচটো আধা ভৰ্তি, নিৰাশাবাদীসকলে ক'লে গিলাচটো আধা খালী আৰু ব্যতিক্ৰমীসকলে ক'লে গিলাচটো আধা পানী আৰু আধা বায়ুৰে ভৰি থকা বুলি। গতিকে একেটা পৰিবেশত বিভিন্ন ব্যক্তিয়ে বিভিন্ন reaction বা ব্যৱহাৰ কৰাটো একো আচৰিত হ'বলগীয়া বা ব্যতিক্ৰম নহয়। মেনেজাৰ বা পৰিচালকৰ দায়িত্ব হ'ল কেনেকৈ এই বিভিন্ন ব্যৱহাৰ কৰা বা reaction কৰা ব্যক্তিসমূহক এক নিৰ্দিষ্ট বা common goalৰ বাবে কাম কৰোৱাটো।

বহু বছৰ আগতে এখন দেশত এটা ঘৰ আছিল। ঘৰটোৰ নাম আছিল এহেজাৰ আইনাৰ ঘৰ। এবাৰ এটা সৰু, সুখী আৰু উৎফুল্লিত কুকুৰে এই ঘৰটোৰ কথা জানিব পাৰি ঘৰটো চোৱাৰ কথা ভাবিলে আৰু এদিন জঁপিয়াই জঁপিয়াই নিজৰ নেণ্ডৰ লৰাই, কাণ থিয় কৰি ঘৰটোৰ দুৱাৰমুখত উপস্থিত

আৰু খঙত ভুকিবলৈ ধৰিলে। লগে লগে এহেজাৰটা খঙাল কুকুৰে তালৈ চাই ভুকাত ভয় খাই কুকুৰটো দৌৰি গুচি আহিল আৰু ভাবিলে— এইখন এখন ভয়ানক ঠাই আৰু জীৱনত কোনোদিনেই আৰু মই ইয়ালৈ নাহোঁ।

এজন পৰিচালক বা মেনেজাৰৰ বাবে প্ৰত্যেক ব্যক্তিৰ মুখেই এখন আয়নাৰ দৰে। সেই ব্যক্তি বা কৰ্মীৰ পৰা কেনে প্ৰতিফলন বা প্ৰতিবিশ্বি আহিব সেয়া নিৰ্ভৰ কৰিব মেনেজাৰ বা পৰিচালকৰ নিজৰ কাৰ্যৰ দ্বাৰাহে। প্ৰত্যেক মানুহৰ জীৱনত এই একেই কথাই প্ৰযোজ্য। নিউটনৰ তৃতীয় সূত্ৰ 'Every action has an equal and opposite reaction' কেৱল বিজ্ঞানৰ বাবেই প্ৰযোজ্য নহয়। ই আমাৰ জীৱনত সমানে প্ৰযোজ্য। সেয়ে আমি সদায়ে কওঁ— 'যেনে কাম তেনে ফল'। ভাল কামৰ ভাল ফল আৰু বেয়া কামৰ বেয়া ফল। এজন মেনেজাৰ বা মেনেজমেন্টৰ শিক্ষাৰ্থীৰ বাবে সেয়ে

এজন পৰিচালক বা মেনেজাৰৰ বাবে প্ৰত্যেক ব্যক্তিৰ মুখেই এখন আয়নাৰ দৰে। সেই ব্যক্তি বা কৰ্মীৰ পৰা কেনে প্ৰতিফলন বা প্ৰতিবিশ্বি আহিব সেয়া নিৰ্ভৰ কৰিব মেনেজাৰ বা পৰিচালকৰ নিজৰ কাৰ্যৰ দ্বাৰাহে। প্ৰত্যেক মানুহৰ জীৱনত এই একেই কথাই প্ৰযোজ্য। নিউটনৰ তৃতীয় সূত্ৰ 'Every action has an equal and opposite reaction' কেৱল বিজ্ঞানৰ বাবেই প্ৰযোজ্য নহয়। ই আমাৰ জীৱনত সমানে প্ৰযোজ্য।

হ'ল মানুহৰ পৰিচয় বুজি তেওঁক সঠিকভাৱে পৰিচালনা কৰা তথা কৰ্মক্ষম আৰু উৎপাদনশীল হ'বলৈ উদ্বুদ্ধ কৰা।

মানুহৰ মন আটাইতকৈ জটিল। সেয়ে মানুহক পৰিচালনা কৰা বা মানুহক নেতৃত্ব দিয়াও জটিল বা কঠিন কাম। একেটা পৰিবেশতে বা একেটা অৱস্থাতে (Same situation) বিভিন্ন ব্যক্তিয়ে বিভিন্ন ধৰণে ব্যৱহাৰ বা বাহ্যিক প্ৰকাশ কৰিব পাৰে। একেটা অৱস্থা বা পৰিবেশত দুজন ব্যক্তিৰ এজন আশাবাদী আৰু আনজন নিৰাশাবাদী হ'ব পাৰে। এজন কৰ্মপটু আৰু আনজন এলেথ্ৰা হ'ব পাৰে। এবাৰ এজন অধ্যাপকে এটা কাচৰ গিলাচত আধা গিলাচ পানী লৈ শ্ৰেণীকোঠাত থকা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক গিলাচটোৰ বিষয়ে ক'বলৈ ক'লে। কিছুমান ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে ক'লে— 'এইটো এটা আধা ভৰ্তি গিলাচ'। আন কিছুমানে ক'লে— 'এইটো এটা আধা খালী গিলাচ' আৰু আন কোনোবাই ক'লে— 'এইটো এটা গিলাচ

হ'ল। ঘৰটোৰ দুৱাৰমুখত উপস্থিত হৈ বঙীয়াল কুকুৰটো আচৰিত হ'ল যে তাৰ দৰে আন এহেজাৰটা কুকুৰে নেণ্ডৰ জোকাৰি তাক সন্ধান জনাই আছে। সি মিচিকিয়াই হাঁহিৰ লগে লগে এহেজাৰ কুকুৰে মিচিকিয়াই হাঁহি প্ৰত্যুত্তৰ জনালে। সৰু কুকুৰটোৱে ভাবিলে সঁচাকৈয়ে এইখন এখন আচৰিত আৰু ভাল ঠাই। মই মাজে মাজে ইয়ালৈ আহি থাকিম আৰু আনন্দ কৰিম।

সেইখন গাঁৱতে আন এটা কুকুৰ আছিল যি নেকি আছিল খঙাল আৰু অসুখী। এহেজাৰ আইনাৰ ঘৰটোৰ কথা জানিব পাৰি খঙাল কুকুৰটোৱেও সুখী আৰু আনন্দিত হ'বৰ বাবে তালৈ যোৱাৰ কথা ভাবিলে। এদিন সি ঘৰটোলৈ বুলি ৰাওনা হ'ল আৰু ঘৰটোৰ দুৱাৰমুখত উপস্থিত হৈ অতি খঙাল দৃষ্টিৰে ভিতৰলৈ চালে। ভিতৰলৈ চাই সি আচৰিত হ'ল যে এহেজাৰটা খঙাল কুকুৰে তালৈ যোপাকৈ খঙৰ ভংগীত চাই আছে। তাকে দেখি তাৰ আৰু বেছি খং উঠিল

নিউটনৰ তৃতীয় সূত্ৰ এজন বিজ্ঞানৰ শিক্ষাৰ্থীতকৈ কোনোগুণে কম গুৰুত্বপূৰ্ণ নহয়। বিশেষকৈ অতি বেয়া পৰিস্থিতিতো নিজকে সম্পূৰ্ণ সংযত ৰাখি নিজৰ মুখৰ হাঁহি উজলাই মানুহক পৰিচালনা কৰিব পাৰিলেহে এজন ভাল মেনেজাৰ বা পৰিচালক হ'ব পাৰি। কিন্তু আবেগ বা খঙৰ বশৱৰ্তী হৈ খঙাল কুকুৰটোৰ দৰে এহেজাৰ আইনাৰ সন্মুখত অৰ্থাৎ এহেজাৰ মানুহৰ সন্মুখত ব্যৱহাৰ কৰিলে এহেজাৰ খঙাল মানুহে খেদি অহাটো নিশ্চিত।

সমাজ এখন সুচাৰুৰূপে বা সুশৃংখলভাৱে আগবাঢ়িবৰ বাবে সমাজত বসবাস কৰা প্ৰত্যেক ব্যক্তিয়ে ইজনে সিজনৰ সুখ-দুখৰ সমভাগী হ'ব লাগিব। একেদৰে এক প্ৰজ্ঞান তথা উদ্যোগত কাম কৰাসকলে সহকৰ্মীৰ সুখ-দুখৰ ভাগী হৈ বিপদৰ সময়ত সহায় কৰিবৰ বাবে আগবাঢ়ি আহিব লাগিব। তেনে কৰিলে নিজৰ লগতে প্ৰজ্ঞানটোৰ তথা সমাজৰ উন্নতি হোৱা সম্ভৱ হৈ উঠে।

এসময়ত এখন গাঁৱত এজন খেতিয়কৰ ঘৰত এটা মতা কুকুৰা, এজনী ছাগলী আৰু এটা গাহৰি আছিল। সেই খেতিয়কৰ ঘৰৰে এটা খুটাৰ খোৰোঙত বাস কৰিছিল এটা নিগনি। এই চাৰিওটা প্ৰাণীৰ মাজত বন্ধুত্বই গঢ় লৈ উঠিছিল আৰু সিহঁতে নিজৰ মাজত সুখ-দুখৰ কথা পাতিছিল। এদিন গধূলি নিজৰ খোৰোঙৰ পৰা মূৰ উলিয়াই নিগনিটোৱে দেখিলে যে ঘৰৰ গৃহিণীয়ে কিবা এটা নতুন বস্তু আনিছে আৰু মজিয়াত পাৰি ভালদৰে চাই আছে। নিগনিটোৱে দেখিলে যে বস্তুটো আন একো নহয় সেয়া এখন নিগনি ধৰা ফান্দ বা চিটিকা। ভয় খাই নিগনিটো ঘৰৰ পাচফালে থকা মুৰ্গীৰ গৰালৰ ওচৰলৈ দৌৰ মাৰিলে আৰু মুৰ্গীটোক ক'লে— 'শুনিছানে বন্ধু, আমাৰ ঘৰৰ গৰাকীয়ে এখন নিগনি ধৰা ফান্দ আনিছে আৰু মই খুব ভয় খাইছো।' নিৰ্বিকাৰভাৱে মুৰ্গীটোৱে উত্তৰ দিলে— 'সেয়া তোমাৰ সমস্যা, নিগনি ধৰা ফান্দৰ পৰা মোৰ একো ভয় নাই।' মুৰ্গীৰ পৰা তেনে উত্তৰ পাই নিগনিটো ছাগলীজনীৰ ওচৰ পালেগৈ। নিগনিৰ কথা শুনি ছাগলীজনীয়ে উত্তৰ দিলে— 'সেয়া তোমাৰ সমস্যা, নিগনি ধৰা ফান্দৰ পৰা মোৰ একো ভয় নাই।' নিৰাশ হৈ নিগনিটো গাহৰিৰ ওচৰলৈ গ'ল আৰু গাহৰিটোৱেও একে উত্তৰৰেই দিলে। মনত দুখ পাই নিগনিটো নিজৰ খোৰোঙলৈ উভতি আহিল আৰু খুব সাৱধানে থাকিবলৈ ল'লে। দুদিন পাচত ৰাতি হঠাতে নিগনি ধৰা ফান্দখনত খটকৈ ডাঙৰ শব্দ হ'ল। ফান্দত নিগনি পৰা বুলি ভাবি খেতিয়কৰ ঘৈণীয়েকে আন্ধাৰে-মুন্ধাৰে আহি ফান্দখন চুবলৈ ধৰোতেই এডাল বিষাক্ত সাপে খেতিয়কৰ ঘৈণীয়েকক খোঁট মাৰি দিলে। আচলতে নিগনিৰ পৰিৱৰ্তে এডাল বিষাক্ত সাপৰ নেঙৰডালহে ফান্দত লাগি ধৰিছিল আৰু খঙত সাপটোৱে খেতিয়কৰ ঘৈণীয়েকক খুঁটি দিলে। খেতিয়কজনে দৌৰাদৌৰিকৈ ঘৈণীয়েকক ওচৰৰ হাস্পাতাললৈ লৈ গ'ল আৰু চিকিৎসাৰ অন্তত জ্বৰীয়া গাৰে ঘৰলৈ ওভোতাই আনিলে। চিকিৎসাৰ সময়ত বহুতো বক্তৃষ্ণৰণ হোৱাৰ বাবে চিকিৎসকে খেতিয়কক তেওঁৰ ঘৈণীয়েকক শক্তি পাবৰ বাবে মুৰ্গীৰ চুৰুহা খুৰাবলৈ উপদেশ দিলে। ঘৰলৈ আহি খেতিয়কজনে মুৰ্গীৰ গৰাললৈ গ'ল আৰু মুৰ্গীটো মাৰি তাৰে চুৰুহা বনাই

ঘৈণীয়েকক খাবলৈ দিলে। ইয়াক দেখি নিগনিটোৱে দুখমনেৰে হুমুনিয়াহ কাটিলে। ইফালে ঘৈণীয়েকৰ অৱস্থা বেয়াৰ ফালে ধাল খোৱাত খেতিয়কৰ ঘৰলৈ আত্মীয়-কুটুমৰ ধল ব'বলৈ আৰম্ভ কৰিলে। সকলোকে ভালদৰে আপ্যায়নৰ বাবে খেতিয়কজনে ছাগলীটো কাটি আত্মীয়-স্বজনক ভাত-পানী খুৱালে। এই দৃশ্য চাই নিগনিটোৱে পুনৰ হুমুনিয়াহ কাটিলে। ইয়াৰ এদিনৰ পিচতে খেতিয়কজনৰ ঘৈণীয়েকৰ

এবাৰ শৰীৰৰ অংগ-
 প্ৰত্যংগবোৰৰ মাজত কাজিয়া
 লাগিল। সকলোৱে ক'লে যে
 পেটে একো কাম নকৰি বহি
 বহি খায়। ভৰিয়ে ক'লে মই
 কিমান কষ্ট কৰো, হাতে ক'লে
 মই কিমান কষ্ট কৰো, মুখে
 ক'লে, দাঁতে ক'লে, কাণে
 ক'লে, নাকে ক'লে। সকলোৱে
 কাম বন্ধ কৰি দিলে পেটক
 এশিকনি দিবৰ বাবে। লাহে
 লাহে গোটেই শৰীৰ দুৰ্বল আৰু
 অৱশ হৈ পৰিল আৰু সকলো
 অংগ-প্ৰত্যংগই মৃত্যুমুখলৈ গতি
 কৰিলে।

অৱস্থা আৰু বেয়া হ'ল আৰু তেওঁৰ মৃত্যু হ'ল। ঘৈণীয়েকৰ মৃত্যুৰ পাচত শ্ৰাদ্ধ ইত্যাদি কৰি খেতিয়কজনে জ্ঞতি-লগ্নৰ ভোজ পাতিবৰ বাবে গাহৰিটো কাটিলে আৰু ওচৰ-চুবুৰীয়াক ভোজভাত খুৱালে। গাহৰিটোৰ মৃত্যু দেখি নিগনিটোৱে হুমুনিয়াহ কাটিলে। আমি বহু সময়ত আমাৰ চুবুৰীয়ালৈ অহা সমস্যা আমাৰ নিজৰ সমস্যা নহয় বুলি চকু-কাণ মুদি বহি থাকো। কিন্তু যেতিয়া সেই সমস্যাই আমাক আঘাত কৰে তেতিয়াহে আমি তাৰ গুৰুত্ব উপলব্ধি কৰো। সেইবাবে আমি যদি আমাৰ ওচৰ-চুবুৰীয়াৰ সমস্যাক প্ৰথম দৃষ্টিতে উপলব্ধি কৰি তাৰ সমাধানৰ বাবে তেওঁলৈ সহায়ৰ হাত আগবঢ়াও ভৱিষ্যতৰ ভয়াৱহ সমস্যাৰ পৰা চুবুৰীয়াৰ লগতে নিজক তথা সমাজখনক বচাই তুলিব পাৰো। নহ'লে কেতিয়াবা আমাৰ অৱস্থাও মুৰ্গী, ছাগলী বা গাহৰিটোৰ দৰে হ'ব পাৰে। সমাজৰ প্ৰতিজন ব্যক্তিয়েই জীৱন নামৰ এক অবিৰত যাত্ৰাৰ সহযাত্ৰী। সেয়ে আমি আমাৰ জীৱনৰ যাত্ৰা পথত যদি আমাৰ চকু-কাণ খোলা ৰাখি আমাৰ সহযাত্ৰীসকলক সহায় নকৰো বা কৰিব নিবিচাৰো আমাৰ যাত্ৰা কেতিয়াও মধুৰ আৰু সুখৰ হ'ব নোৱাৰে। এজন কৰ্মচাৰী বা এজন মেনেজাৰ হিচাপে আমাৰ কাম-কাজ আমাৰ জীৱন যাত্ৰাৰ এক অংশ



মাথোঁ। সেয়ে আমি এজন মেনেজাৰ হিচাপে যদি আমাৰ সহকৰ্মী বা তলতীয়া কৰ্মীসকলৰ সুখ-দুখৰ উপলব্ধি কৰি তাৰ সমভাগী হ'ব নোৱাৰো তেন্তে আমি কেতিয়াও এজন সফল মেনেজাৰ বা পৰিচালক হ'ব নোৱাৰো। কালজয়ী গায়ক ভূপেন হাজৰিকাৰ কথাৰে ক'বলৈ হ'লে— 'মানুহে মানুহৰ বাবে যদিহে অকণো নাভাবে ভাবিব কোনেনো কোৱা সমন্বীয়া...'। অৰ্থাৎ আমি যদি মানুহৰ বাবে নাভাবো বা কাম নকৰো তেন্তে আমি কেতিয়াও মানুহ হিচাপে জীয়াই থাকি আগবাঢ়ি যাব নোৱাৰো। একেটা গানতে আকৌ ভূপেন হাজৰিকাই লিখিছে— 'দুৰ্বল মানুহে যদি জীৱনৰ কোবাল নদী, পাৰ হয় তোমাৰে সাহস তুমি হেৰুৱাবানো কি'। আমি যদি আমাৰ কামৰ বা জীৱন যাত্ৰাৰ সংগীক সহায় কৰো আমি নিজে একো হেৰুৱাবলগীয়া নাই। কিন্তু সমাজে বা দেশে তাৰ পৰা বহুতো লাভ কৰিব পাৰিব। তদুপৰি নিজৰ যাত্ৰাৰ বা সমাজৰ কোনো ব্যক্তিক সহায় বা সহযোগ কৰিলে যি বিমল মানসিক আনন্দ লাভ কৰা যায় তাৰ কোনো মূল্য টকা-পইচাৰে জুখিব নোৱাৰিব। সেয়ে কবিয়েও লিখি গৈছে— 'আনৰ দুখত কান্দিব জানিলে কান্দোনতো সুখ পায়।'

সমাজত যেতিয়া এক বৃহৎ সংখ্যক মানুহ এক বৃহৎ সমস্যাক সন্মুখীন হয়, নতুবা আমাৰ প্ৰতিষ্ঠানটো বা উদ্যোগটো বৃহৎ সমস্যাক সন্মুখীন হয় আমি তাৰ সমাধানৰ বাবে আগবাঢ়ি গৈ হাত আগবঢ়োৱাৰ পৰিৱৰ্তে সদায়ে কওঁ যে মই অকলে কি কৰিম? কিন্তু আচলতে কথাটো সদায় তাৰ ওলোটা দিশত ভাবিব লাগে। মই নিজৰ কৰিবলগীয়াখিনি কৰি যাওঁ আৰু এনেদৰে সকলোৱে যদি নিজৰ কৰ্তব্য সঠিকভাৱে পালন কৰে বৃহৎ সমস্যাক সমাধানো হ'ব লগতে আমি আমাৰ জীৱনত পৰিবৰ্তনো আনিব পাৰিম। এদিন এজন মানুহ (পৰ্যটক) অকলশৰে মেক্সিকোৰ সাগৰৰ জনশূন্য উপকূলত অকলশৰে খোজকাঢ়ি গৈ আছিল। তেনেতে তেওঁ কিছু দূৰত দেখিলে যে এজন স্থানীয় মানুহে সাগৰৰ পাৰৰ পৰা কিবা বস্তু বুটলি সাগৰলৈ দলিয়াই আছে। পৰ্যটকজন যেতিয়া মানুহজনৰ ওচৰ পালেগৈ তেতিয়া দেখিলে যে স্থানীয় মানুহজনে সাগৰৰ পাৰৰ পৰা তৰামাছ

বুটলি সাগৰলৈ দলিয়াই আছে। সাগৰৰ জোৱাৰত তৰামাছবোৰ পাৰলৈ আহে আৰু ভাট্টাৰ সময়ত বালিত ৰৈ যাম। স্থানীয় মানুহজনে বালিত থকা তৰামাছবোৰ বুটলি সাগৰলৈ দলিয়াই আছে। পৰ্যটকজনে এই দৃশ্য দেখি উৎসুক হৈ পৰিল আৰু স্থানীয় মানুহজনে উত্তৰ দিলে— 'মই এই তৰামাছবোৰ আকৌ সাগৰলৈ ঘূৰাই পঠিয়াই আছে। এতিয়া ভাট্টা (low tide)ৰ সময় আৰু এই মাছবোৰ জোৱাৰৰ সময়ত



আহি পাৰত ৰৈ গ'ল। মই যদি সিহঁতক সাগৰলৈ ওভোতাই নপঠিয়াও তেন্তে সিহঁত অক্সিজেনৰ অভাৱত মৰি যাব।' পৰ্যটকজনে স্থানীয় মানুহজনৰ মুখলৈ চালে আৰু ক'লে— 'মই বুজিছোঁ। কিন্তু এই উপকূলত এনে হেজাৰ হেজাৰ তৰামাছ প্ৰতিবাৰেই জোৱাৰত পাৰলৈ আহি লাগি ধৰে। আৰু এনেদৰে মেক্সিকোৰ গোটেই উপকূলত লাখ লাখ তৰামাছ পাৰত আহি লাগি ধৰে। তুমি এইদৰে দুই-চাৰিটা পানীলৈ ওভোতাই পঠিয়াই কিবা পৰিবৰ্তন কৰিব পাৰিবা জানো? স্থানীয় মানুহজনে পৰ্যটকজনৰ কথাত হাঁহিলে আৰু হাতত এটা তৰামাছ তুলি লৈ সাগৰলৈ দলিয়াই দি ক'লে— 'এয়া চাওক মই এইটো তৰামাছৰ জীৱনলৈ পৰিবৰ্তন আনিলো।' আমি অকলে সমাজখনৰ পৰিবৰ্তন কৰিব নোৱাৰিব পাৰো কিন্তু আমি কোনোবা এজনৰ জীৱনলৈ পৰিবৰ্তন আনিব পাৰো। কাৰোবাৰ মুখত হাঁহি বিবিঙাব পাৰো। ব্যক্তিৰ সমষ্টিয়েই হ'ল সমাজ আৰু দেশ। আমি যদি প্ৰত্যেকেই নিজৰ শক্তি তথা সামৰ্থ্যৰে ক্ষুদ্ৰ-ক্ষুদ্ৰাতি পৰিবৰ্তনৰ অংশীদাৰ হ'ব পাৰো এই ক্ষুদ্ৰ ক্ষুদ্ৰ

পৰিবৰ্তনেই লগ হৈ বৃহৎ পৰিবৰ্তন আনিব।

এটা উদ্যোগ বা প্ৰতিষ্ঠানে বা সমাজত প্ৰত্যেক ব্যক্তিয়ে কাম বিভিন্ন আৰু প্ৰতিটো কামৰে সমানেই গুৰুত্ব আছে। আমাৰ ভাৰতীয় তথা অসমৰ সমাজ ব্যৱস্থাত আমি প্ৰত্যেক ব্যক্তি বা কামক সমানে সন্মান নিদিয়া তথা dignity of labourৰ উপলব্ধি কৰিব নোৱাৰা বাবে আমাৰ দেশত productivity low হোৱা পৰিলক্ষিত হয়। প্ৰত্যেকেই যদি নিজৰ কামৰ গুৰুত্ব

উপলব্ধি কৰিব পাৰে আৰু সমাজত যদি আমি dignity of labourক সন্মান জনাব পাৰো তেন্তে আমাৰ productivity চীন বা জাপানৰ দৰে হোৱাত কোনো বাধা নাই বা আমি অতি সহজে সেই স্তৰ অতিক্ৰম কৰিব পাৰো। এবাৰ শৰীৰৰ অংগ-প্ৰত্যংগবোৰৰ মাজত কাজিয়া লাগিল। সকলোৱে ক'লে যে পেটে একো কাম নকৰি বহি বহি খায়। ভৰিয়ে ক'লে মই কিমান কষ্ট কৰো, হাতে ক'লে মই কিমান কষ্ট কৰো, মুখে ক'লে, দাঁতে ক'লে, কাণে ক'লে, নাকে ক'লে। সকলোৱে কাম বন্ধ কৰি দিলে পেটক এশিকনি দিবৰ বাবে। লাহে লাহে গোটেই শৰীৰ দুৰ্বল আৰু অৱশ হৈ পৰিল আৰু সকলো অংগ-প্ৰত্যংগই মুহূৰ্ত্তমুখলৈ গতি কৰিলে। একেদৰে উদ্যোগ এটাত বা প্ৰতিষ্ঠান এটাত কামৰ বিভাজন অপৰিহাৰ্য আৰু productivity উৎপাদকতা বৃদ্ধিৰ বাবে প্ৰত্যেকেই নিজৰ কাম সঠিক আৰু সুচাৰুৰূপে পালন কৰি যাব লাগিব। কিন্তু যদি আকৌ আমি productivityক উমৈহতীয়া শ বুলি ভাবি নিজৰ কাম নকৰো productivity কিন্তু তেতিয়া এক বাঢ়ী শহে হ'ব। ■